

Türkleriň adalat hudaýy: Gögüň gyzy

Category: Kitapcy, Mistika we fantastika

написано kitapcy | 23 января, 2025

Türkleriň adalat hudaýy: Gögüň gyzy TÜRKLERİN ADALET TANRIÇASI
GÖK KIZI

Ankara'nın adalet tapınağı olan Adliye Sarayının ikinci kat koridorlarında, Nisan 1952 den beri bir elinde terazi, bir elinde kılıç tutan aşağı yukarı tabii büyüklükte kabartma bir kadın resmi duvarda asılı bulunmaktadır. Kabartmanın çevre yanı elektrik ampullerinin verdiği ışıklarla aydınlanmıştır.

Adalet Sarayına girenlerin bakışını çeken ve onları düşündüren bu resim, oraya konduğundan beri, Adalet Tanrıçasını kendi kutlu evinde oturur görmeden dolayı içimde Türk hukukçularına karşı bir kat daha güvenlik ve saygı yaşamaktadır. Adalet Tanrıçası sanki evine gelmiş oturuyor, her yana ışık, hak dağıtıyor diye seviniyorum...

Yıllardır Ankara Hukuk Fakültesinin rozeti olarak ceketimin sol köşesinde, yüreğimin üstünde taşıdığım bu kadın Tanrı'nın bir totem gibi üzerimde bulunması, beni ne kadar koruyorsa, onun adalet sarayında görünmesi de, öylesine gönlüme güven veriyor. Gene de bu kadın Tanrı'yı gördükçe içimde bir üzüntü, bir sızı duymaktayım. Bu durum ne onun kılıcından, ne de terazisinden ileri geliyor, içimdeki sızı: Türklerin de bir Adalet Tanrıçası olduğu halde onun sembolünü taşımamış olmamızdan, kökü Yunan mitolojisine dayanan bir Tanrıçayı yakamızda, sarayımızda konuklatmış olmamızdan ileri geliyor.

Türk Adalet Tanrıçasını, Yunan Adalet Tanrıçası ile kıyaslarsak, bizimkinin konu bakımından daha üstün olduğu, fakat Yunan Tanrıçasının yüzyıllardan beri, sanat severlerce ele alınmasından, daha işlenmiş olduğu sonucuna varılır. Bu görüşümüzü sayın okurlarımızla incelemek üzere önce Yunan

Adalet Tanrıçasını ana çizgilerde belirtmemiz yerinde olur.

THEMİS YUNAN ADALET TANRIÇASI

Bu ikinci derecede bir tanrıçadır. Zeus'un kız kardeşi, hem de karısı olan Themis adaletin timsalidir. Vazifelerinden biri de Olimp'te tanrıların törenlerini düzenlemektir. Tanrılar meclisini toplar, Zeus'e öğütler verir.

Themis'in Zeus yönünden adaletin yolunda gitmesine vekil edilmiş olduğu sanılır. Bu kadının tanrı değil peri olduğunu da söyleyenler vardır. Bu rivayete göre Themis'e Adalet Perisi demek doğru olur. Themis bir elinde kılıç, ötekinde kefeleri denk duran bir terazi tutmuş ciddî tavırlı, sert yüzlü bir kadın kılımda gösterilir. Bazı kez de gözlerini bir bağ ile kapalı gösterirler, bununla Themis'in tarafsızlığı anlatılmış olur. Uranüs ile Gea'nın kızı olan Themis, hem tabiî hem de ahlâki kanunların temsilcisidir. Çocuklarından bazıları annelerinin yardımcısıdır. Önomia, Dike gibi. Adalet Perisinin Hasan Basri Erk tarafından çıkarılan Adalet Edebiyatı Antolojisi kitabının 71 inci sahifesindeki resmi ile Ankara Adalet Sarayındaki kabartması ve Ankara Hukuk Fakültesi öğrencileri rozetindeki kabartma, birbirinin benzeri ve tıpkısıdır.

GÖK KIZI TÜRK ADALET TANRIÇASI

Türk mitolojisi daha bir bütün olarak toplanılmış değildir. Bilginlerimiz, mitlerimizden, masallarımızdan, halk bilgisi malzemelerimizden faydalanarak millî efsanelerimizi güzel sanat mensuplarının, fikir adamlarının kolaylıkla işine yarayacak bir duruma getirmemişlerdir. Ne yazık ki bu alandaki çalışmalar da gereği gibi değildir. Hal böyle ise de, meraklıların faydalanacağı eserler de hiç yok sayılamaz. Eski bir geçmişi olan Türk ulusunun çeşitli efsaneleri bulunması yine bunlar içinde çeşitli oluşların, olacakların düşünüş görmesi tabiîdir. Türklerin devlet olarak yaşamasının büyük bir ötesi vardır. Devletin ise başlıca kudreti adalettir.

Yüzyıllarca önce “İl bırakılır, töre bırakılmaz” diyen Türk ulusunun, kökü pek derinde olan bir yasa ve hukuk anlayışı bulunması gerektir. Elle tutulmaz bir kavram olan adalet ve hukukun Türk efsaneleri içinde canlanmış, sembolleşmiş olmasının varlığı yokluğu, öyle sanırım ki henüz araştırılmamıştır. Bizim bu konu çevresinde yaptığımız inceleme, Türklerin bir adalet tanrıçasının bulunduğu sonucuna varmıştır.

Dokuz Oğuz menkıbesinde “Gök Kızı” adlı bir tanrıça vardır ki bu, bilgili, akıllı kız, hükümdara ulus yönetmeyi, hukuku öğreten kutlu bir hatundur.

Biz bu efsanenin Gök Kızı ile ilgili parçasını aşağıya alıyoruz:

Fıstık hatunun oğlu Buğu Tekin obaların sayısını, boyların dilini bildiği için, her olup bitenden haberi olduğundan hükümdar seçilmişti. Buğuhan bir gece otağında uyumak için yatağına girmişti. Birdenbire pencerenin açıldığını, içeriye göksel bir kızın girdiğini gördü. Bu kız meleklerden daha güzel, perilerden daha çekici idi. Buğuhan neye uğradığını anlayamadığından gözlerini kapayarak uyur gibi yaptı. Kız sağa döndü, sola döndü, genç hakanı uyandırmak için çok çalıştı, fakat bir türlü uyandıramadı. Sonunda ümidini keserek pencereden çıktı, gitti. Ertesi gece gene geldi... Genç hakan gene kendisini derin bir uykuya dalmış gibi gösterdi. Kız gene bu uykucu padişahı uyandıramayarak çekildi gitti. Sabah olunca Buğuhan kızın yine geleceğini düşünerek buna bir çare bulmak üzere işi vezirine açtı. Vezir dedi ki :

– “Hakanım, bunda korkacak bir şey yok. Belki hepimizin sevineceği bir haber var. Bu kız bir tanrıça olmalı. Gelişi size kutlu bilgileri öğretmek içindir. Varın gece gene gelirse artık kendinizi uykuda göstermeyiniz. O zaman ne için geldiğini anlarsınız.”

Üçüncü gece kız gene geldi, fakat bu sefer Buğuhan onu

karşıladı ve bir tanrıçaya sunulması gereken saygıyı gösterdi. Bu kız vezirin sandığı gibi gerçekten bir tanrıça idi. Buğuhan'a yeni bir din öğretmek için gelmişti.

Gök Kızı Buğuhan'a :

– “Arkamdan gel ! ” dedi. Genç padişah tanrıça ile gitti. Az, uz gittiler,’ dere tepe düz gittiler, Aladağ’a ulaştılar. Orada Buğuhan'a yeni dinin gizli hakikatlarını anlatmağa başladı. Bundan sonra her gece “Gök Kızı” otağa gelir Buğuhan'ı Akdağ'a götürürdü. Bu hal yüzlerce geceler sürdü. Buğuhan yeni dinin bütün sırlarını öğrendi ve bütün dinî ve sihri kudretlere mazhar oldu. Bir gece artık bu esrarengiz görüşmelerin son gecesi idi. Gök Kızı ayrılırken:

– “Yerde, gökte ne varsa hepsini öğrendiniz. Ben artık gelemeyeceğim, yarından dünyanın dört bucağını fethe başlayınız ve göstereceğim yolda adalet yapınız, size öğrettiğim hakikatları her tarafa yayınız !” dedi.

Türk dünyasında gayet yaygın olan bu efsaneden gerek Çinli, gerekse İranlı tarihçiler bahsetmektedir. Bu efsanenin bizce önemli olan yönleri şunlardır :

Bir kızın bir hükümdara bilgi öğretmesi. Bu, Türk toplumunda kadının yüksek katını belirtir.

Gökten inme bir kızın hukuk öğretmesi: Türklerde de hukukun ve adaletin tanrısal olduğunu gösterir.

Yunan efsanesine Türk efsanesinin benzeyen yönleri de vardır:

Gök Kızı da Themis gibi bir kadındır. Fakat Gök Kızı kızdır.

Themis Olimp dağlarında oturur idi. Bu dağ, tanrıların yaşadığı kutlu bir yer idi. Gök Kızı da Buğuhan'a adaleti “Akdağ”da öğretmiştir. Akdağ'ın da Türklerce kutlu bir dağ olması ad bakımından bile açıktır.

Efsanenin en önemli yönü de, Gök Kızı hükümdarlık ve adalet

bilgisini Buğuhan'a öğrettikten sonra onu dünyanın dört köşesine yaymasını istemiş olmasıdır. Bu istek Türklerin akıncılığının dayandığı büyük ilkelere biri olsa gerektir. Hakkı, adaleti dünyaya dağıtmak ve yaymak ülküsünü buyuran Türk Adalet Tanrıçası, adaleti yalnız Türk ulusuna ayırmayacak kadar geniş görüşlüdür. Onun bütün dünyaya yayılmasını istemesi Türk hukukunun insanlığa doğru yönelen en eski bir normudur.

Bu kısa çalışmamızda adalet tanrımızın küçümsenmeyeceğini sandığımız önemli vasıfları belirtilmiştir. Gönül ister ki bu tanrıçayı hukukçularımız ve güzel sanatçılarımız daha çok işleyip onun önemli vasıflarını dünya adalet tarihine mal etsinler.

Kerim YUND.

Alıntı Kaynak: <https://istanbultek.academia.edu/BTarhan>
Mistika we fantastika